
Průlom: stát chce povolit marihuanu jako lék

Průlom: stát chce povolit marihuanu jako lék

LIDOVÉ NOVINY

7.9.2011, Lidové noviny, strana 17, Medicína & věda, EVA VLČKOVÁ

Trpět, nebo porušit zákon.

Před tímto rozhodnutím dnes stojí tisíce pacientů s roztroušenou sklerózou, chronickou bolestí či epilepsií. Úlevu jim může přinést rostlina, která je v Česku na seznamu zakázaných drog -marihuana.

Na udání u nás byla policie a sebrala mi konopí, které jsem pěstoval. Měl jsem dvě rostliny ve skleníku a dvě venku. Já i partnerka máme těžší formu lupenky. Léčba nezabírá, tak jsem chtěl vypěstovat konopí na masť,“ popisuje v dopise adresovaném pražskému Centru adiktologie muž, který si přál zůstat v anonymitě. „Přítelkyně je učitelka a bojí se o práci,“ vysvětluje.

Rostliny policie údajně usuší a pošle na rozbor. Pokud bude obsah THC vyšší, mohlo by jít o „množství drogy větší než malé“. „Policista opakovaně říkal, že si myslí, že věc bude odložena. Žádnou pokutu jsme nedostali, to mě ale neutěšuje. Budeme žít nějaký týden či měsíc v nejistotě,“ dodává.

Jeho příběh není ojedinělý. Podobné dopisy se staly jedním z impulzů, proč se někteří odborníci z Centra adiktologie rozhodli spolu s pacienty a dalšími lékaři iniciovat petici za legalizaci konopí pro léčebné účely. Zatím ji podepsalo přes šest tisíc lidí.

Pro lékaře i výzkumníky Marihuana prokazatelně pomáhá pacientům s více než dvaceti různými diagnózami od roztroušené sklerózy přes některá dermatologická onemocnění až po tlumení bolesti a nechutenství při chemoterapiích a léčbě AIDS. Zatímco v řadě vyspělých zemí, například v Rakousku, ve Švýcarsku, ve 22 státech USA nebo v Izraeli, je léčba konopím běžnou záležitostí, v Česku nikoliv. Pacienti si musejí pomáhat vlastními silami, často za hranou zákona. „Pokud se pacienti obrátí na nás, můžeme je pouze odesílat na jiná pracoviště, protože sami se specializujeme na oblast závislosti,“ vysvětluje docent Michal Miovský, vedoucí Centra adiktologie Psychiatrické kliniky 1. lékařské fakulty UK a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze.

Jeho kolega Tomáš Zábranský, který v centru pracuje jako vedoucí pro vědu a výzkum, studuje účinky rostlinného konopí už několik let, a jak sám říká, pro některé nemoci je metodou první a pro jiné druhé volby. „Zákonů dbalí lidé se ale k téhle léčbě nedostanou, jakkoliv na ně jejich ošetřující lékaři mrkají a vesměs jim to neoficiálně doporučují. Některým z nich pěstování znemožňuje fyzický stav, jiným zase vysoká cena konopí na černém trhu. Přijde mi to jako občanova nehumánní a jako doktorovi vrcholně neetické,“ shrnuje Tomáš Zábranský, proč se stal jedním z iniciátorů petice.

Paradoxní je i situace, kdy zákony znemožňují zkoumat rostlinné konopí i samotným vědcům. Přitom se tato oblast považuje za jednu z nejperspektivnějších ve farmakologii vůbec. V 50. a 60. letech patřil český výzkumný tým z Lékařské fakulty v Olomouci ke světové špičce v tomto oboru, objevili například antibakteriální účinky konopí. V jejich stopách jde dnes docent Lumír Hanuš, výzkumný pracovník Lékařské fakulty Hebrejské univerzity v Jeruzalémě a spoluobjevitel jedné účinné složky konopí, takzvaného anandamidu. V Izraeli je aktivně zapojen do projektu léčby konopím, v jehož rámci se léčí přibližně šest tisíc pacientů. Hanuš je zároveň pověřen hodnocením kvality léčebného konopí, které izraelské ministerstvo zdravotnictví získává od místních oficiálně určených pěstitelů. Podobný model, že by konopí pro farmacii dodávali oficiální pěstitelé, by podle autorů petice mohl v budoucnu fungovat také u nás.

Sprej jen pro někoho Hlavní zadrhel dnes spočívá v zákonu o návykových látkách. Ten zakazuje jakékoliv pěstování konopí s obsahem THC (tetrahydrocannabinolu - hlavní psychoaktivní látky v konopí) vyšším než 0,3 procenta, takže znemožňuje získávat rostlinné konopí pro léčebné a výzkumné účely. Ne všichni v tom ale vidí problém. „Možnost využití konopných preparátů - včetně těch s vyšším obsahem THC - pro léčbu existuje podle zákona o léku i dnes. Stejně tak jako opium a další regulované látky je možné používat i konopí v léčebných přípravcích a požádat o jejich registraci,“ upozorňuje Boris Šťastný, předseda Výboru pro zdravotnictví Poslanecké sněmovny PČR.

Je pravda, že od letošního dubna je v Česku registrován Sativex, první lék s obsahem dvou kanabinoidů, tedy účinných látek pocházejících z konopí. Je to sprej, který uvolňuje svalovou ztuhlost u pacientů s Parkinsonovou nemocí. Běžně se k nám ale nedovází, pojišťovny ho neproplácejí a měsíční dávka stojí přibližně deset tisíc korun, takže pro pacienty s touto chorobou, kteří jsou často v invalidním důchodu, je v podstatě nedostupný. Kromě toho odborníci upozorňují, že na každého pacienta působí konopí a přípravky z něj jiným způsobem - někomu pomáhá vaporizace, tedy vdechování výparů, jinému zase pomůže nasypat si špetku rostlinného konopí do jídla nebo zapálit si jointa.

To potvrzuje i zkušenost paní Marty Kafkové, která už 17 let bojuje s roztroušenou sklerózou. V souvislosti se svým onemocněním začala trpět úpornou zácpou, na všechna projímadla si postupně zvykla a přestala jí zabírat. Dvakrát kvůli tomu skončila na jednotce intenzivní péče a hrozil jí vývod bokem. „Pak mi známý poradil, abych si do jídla nasypala špetku sušeného konopí. Hned druhý den se to srovnalo,“ líčí Martina Kafková. Kromě toho jí podle jejích slov musí každé ráno rodiče doslova polámat tělo, aby ho alespoň částečně rozhýbali. „Pak si sednu do vozíku, zapálím si malého jointa a krásně odtuhnu. Žádné euforické stavy u toho neprožívám, tělo si účinnou látku vezme tam, kde ji potřebuje,“ popisuje svou zkušenost pacientka. Přitom prý bývala zapřísáhlou nekuřačkou, ale vaporizace ani vodní dýmka nepomáhaly. Vyzkoušela i zmíněný Sativex, ale ani ten jí nezabral. „Konopí obsahuje téměř 500 látek, z toho několik desítek kanabinoidů, a my dnes přesně nevíme, které z nich a v jaké kombinaci jsou za co zodpovědné,“ přiznává Miovský. Proto se odborníci snaží podpořit podmínky pro výzkum a zároveň umožnit přístup nejen k přípravkům s jedním výtažkem, případně dvěma výtažky, ale přímo k rostlinnému konopí.

Občas se objevují výtky, zda je potřeba měnit zákon, když některé výrobky z technického konopí, například masti, jsou na trhu dostupné i dnes. Jenže se ukazuje, že ty s obsahem THC jsou účinnější.

Nelegální mast pro kojence To potvrzuje osobní zkušeností i Tomáš Zábanský, který konopnou mastí léčil příznaky kojeneckého atopického ekzému svého dnes jednoročního syna. „Nejprve jsme zkusili mast z technického konopí. Nebyla zcela bez účinku, ale výsledný efekt byl jen dočasný a nevýrazný. Pak jsem si od kamaráda vyprosil mast z vysoce psychotropního, tedy nelegálního konopí, kterou vyrábí už roky pro sebe a své blízké okolí. A účinky byly výrazně lepší. Přirozeně nevléčila ekzém jako takový, ale jeho projevy se výrazně zmírnily,“ vypráví lékař. „Nijak mne ale neblážilo, že můj dodavatel i já jsme se dopustili protizákonného jednání. Raději bych si takovou mast koupil v lékárně,“ dodává Zábanský.

O legalizaci drogy nejde Zastánci změny dnešního zákona bývají někdy podezříváni, že jim jde o legalizaci marihuany jako takové. „Tihle lidé bojují za legalizaci drog. Chtějí, aby jim stát umožnil, aby si někde na zahrádce nebo na plantáži mohli bez jakékoliv kontroly pěstovat konopí,“ tvrdí Boris Šťastný. Proti tomu se ale autoři petice zásadním způsobem ohrazují.

„Nechceme, aby si lidé pěstovali konopí doma - už proto, že by se těžko kontrolovaly jeho kvalita a bezpečnost s ohledem na přítomnost pesticidů nebo sterilní proces sušení, při kterém často vznikají plísně. A nemůžeme přece lidem říkat, aby si doma vyráběli léky sami,“ vysvětluje docent Miovský. Cílem je podle něho systém licencovaných a státem přísně regulovaných pěstíren, které by pacientům distribuovaly cenově dostupné rostlinné konopí a přípravky z něj, a to například prostřednictvím lékáren nebo specializovaných center.

Konopí není všespasitelné Jak by to přesně v praxi fungovalo a jak zamezit případnému zneužití takového systému, je zatím otázka k diskusi. V zahraničí fungují různé modely, stačí se rozhodnout, kterým z nich se budeme inspirovat. „Je potřeba říct, že konopí není všespasitelné a všeřešící, ale dá se o něm vést normální kultivovaná debata, dát na stůl pro a proti a pak se v klidu rozhodnout. Bohužel se konopí dostalo do pozice, kdy o něm byla v minulosti přijímána rozhodnutí, která mají iracionální základ,“ podotýká Miovský s tím, že odmítá směřování snah o legalizaci konopí pro léčebné účely a legalizaci marihuany jako takové. Tu jako odborník pracující se závislostmi jednoznačně odmítá. Nemluvě o tom, že takový krok znemožňuje mezinárodní úmluvy na úrovni OSN, k nimž se Česká republika zavázala.

Někteří odborníci viní ministerstvo zdravotnictví ze zbytečných úřednických obstrukcí a nechuti provádět změny. „Ministerstvo zdravotnictví v zásadě není proti používání výrobků z konopí pro lékařské účely, nicméně bychom byli velmi rádi, aby kolem této problematiky byla vedena široká diskuse a aby celou problematiku z odborného hlediska zaštily jednotlivé odborné lékařské společnosti,“ nechal se slyšet mluvčí ministerstva zdravotnictví Vlastimil Sršeň.

Mezi experty přitom diskuse probíhá už delší dobu. Například vloni v dubnu se v Poslanecké sněmovně konal odborný seminář, jehož se zúčastnili experti na drogovou problematiku, ale také zástupci institucí, jako jsou Národní protidrogová centrála Policie ČR, Státní ústav pro kontrolu léčiv nebo Inspektorát pro kontrolu omamných látek ministerstva zdravotnictví. Společně došli k závěru, že je potřeba upravit zmíněný zákon o návykových látkách, určit instituci, která bude pěstování konopí pro účely léčby a výzkumu kontrolovat. Přesto dodnes příslušné státní orgány nenašly společnou vůli k tomu, aby se věci pohnuly kupředu.

Zákon do konce roku Snad se ale blýská na lepší časy. Další seminář se má opět na půdě Poslanecké sněmovny uskutečnit příští úterý. Kromě toho v těchto dnech vzniká odborná pracovní skupina při sekretariátu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, v jejímž čele bude stát děkan 1. lékařské fakulty UK profesor Tomáš Zima.

Cílem skupiny je prověřit možnosti novely zákona, který by umožnil legalizaci konopí pro léčebné účely.

S podobnou iniciativou přišla v polovině srpna také předsedkyně Poslanecké sněmovny Miroslava Němcová. Oslovila legislativní odbor sněmovny s žádostí, aby zpracoval možnosti, jak novelu zákona přijmout v co nejkratší době.

****

Konopí prokazatelně pomáhá při více než dvaceti různých onemocněních, například (počty pacientů v ČR):

Zdroj: odhad LN

epilepsie 100 000 pacientů

Parkinsonova nemoc 15 000 pacientů

roztroušená skleróza 13 000 pacientů

zelený zákal 150 000 pacientů

lupenka a ekzémy 300 000 pacientů Jak sespěstováním konopí vypořádali ve světě

Kanada, Nizozemsko: Léčebné konopí dodávají pěstitelé vybraní na základě vládního tendru. Konopí v sušeném stavu nebo již zpracované na konkrétní léky se distribuují v lékárnách.

Švýcarsko, některé státy USA: Vládou vybraní pěstitelé dodávají léčebné konopí do sítě speciálních prodejen.

Rakousko: Produkci léčebného konopí zajišťuje stát prostřednictvím regulační instituce Agentury pro kvalitu potravin a léčiv.

Izrael: Léčebné konopí dodávají vybraní pěstitelé, je distribuováno zdarma pod dohledem ministerstva zdravotnictví ve spolupráci s policií a protidrogovou centrálou.

Německo: K dispozici jsou jen farmaceutické výrobky z konopí, které se distribuují na předpis.

Historie využívání konopí k léčbě

Čína Konopí se užívalo zejména na léčbu revmatismu.

stará Rus Marihuna se užívala na léčbu suchého kašle a astmatu.

Indie Konopí je dodnes součástí ajurvédské medicíny.

Evropa V lidové medicíně se konopí užívalo na bolesti a záněty, zácpu a tuberkulózu.

Severní i Jižní Amerika Konopí se užívalo jako antibiotikum, lék na astma a pro zklidnění.

ANKETA LIDOVKY. CZ

Jste pro legalizaci konopí pro lékařské účely? Hlasovalo 4283 čtenářů

ANO 98 %

NE2%